

۲۲۱۹۰۴۴

به نام خدا

مدیریت شهری در ایران

www.ketab.ir

محمد رضا روشنی

انتشارات آریو حان

۱۴۰۱

سرشناسه	: روشنی، محمدرضا، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت شهری در ایران / محمدرضا روشنی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات آریوخان، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۹ص
شابک	: 978-622-5762-09-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۶۷] - ۲۶۹
موضوع	: شهرداری -- ایران Municipal government -- Iran شهرداری -- ایران -- برنامه‌ریزی Municipal government -- Iran -- Planning شهرداری -- ایران -- مشارکت شهروندان Municipal government -- Iran -- Citizen participation شهرداری -- ایران -- تاریخ -- History -- Iran Urbanization توسعه پایدار شهری -- ایران -- برنامه‌ریزی Sustainable urban development -- Planning -- Iran
رده بندی کنگره	: ۷۴۳/۳
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۳۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۵۹۵۶۲

مدیریت شهری در ایران

مؤلف: محمدرضا روشنی

طرح جلد: روزان محمدی

ناشر: آریو خان - قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

نویت چاپ: یکم: ۱۴۰۱ / شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۶۲-۰۹-۱

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
فصل نخست: تاریخ مدیریت شهری.....	۱۳
*شهر و شهرنشینی در ایران باستان تا پایان دوره صفوی :.....	۱۵
*تعاریف و مفهوم شهر در گذشته.....	۳۱
*شهر نشینی در دوره معاصر ایران.....	۳۵
*مفهوم شهر در دوره های اخیر.....	۳۹
فصل دوم : شهر و مدیریت شهری؛ مفاهیم و ساختارها.....	۴۳
* ویژگی های مدیریتی شهری.....	۴۶
* ارکان مدیریتی سازمان.....	۴۷
* شهر و مدیریت شهری.....	۴۸
* ساختارهای نظام شهری.....	۵۴

- فصل سوم : سیستم مدیریت شهری و زیرساخت‌های آن..... ۶۱
- * زیرساخت‌های مدیریت شهری..... ۶۳
- الف : زیرساخت‌های اجتماعی و انسانی شهر..... ۷۴
- ب : ساختار کالبدی و فیزیکی شهر..... ۹۲
- فصل چهارم : نگاهی به نظام برنامه‌ریزی شهری در جهان و ایران..... ۱۰۹
- * برنامه‌ریزی مشارکتی..... ۱۱۱
- * برنامه‌ریزی سیستماتیک..... ۱۱۲
- * برنامه‌ریزی پاسخگو..... ۱۱۳
- * برنامه‌ریزی حمایتی..... ۱۱۳
- * سابقه و انواع برنامه‌ریزی شهری در ایران..... ۱۱۴
- فصل پنجم : راه‌کارهایی جهت توسعه مدیریت شهری..... ۱۲۹
- * روابط شورا، شهردار و شهروندان..... ۱۳۱
- * نقش شوراهای اسلامی در مدیریت شهری..... ۱۳۹
- * تفکیک مدیریت شهری..... ۱۵۰
- * راهکارهایی جهت توسعه مدیریت شهری :..... ۱۵۲
- * ساختار اجتماعی شهروندان در نظام مدیریت شهری :..... ۱۶۱
- * محیط زیست شهری و توسعه پایدار..... ۱۸۶
- * فرهنگ و توسعه پایدار..... ۱۹۶
- فصل ششم : آموزش عمومی و سازمانی در ارتباط با مدیریت شهری..... ۲۰۳
- * مدیریت سازمانی :..... ۲۰۵
- آموزش سازمانی (مدیریت شهری)..... ۲۰۶
- سامانه اطلاعات شهری و فناوری اطلاعات :..... ۲۰۸
- فن‌آوری اطلاعات در مدیریت شهری :..... ۲۱۰

فصل هفتم : منابع، مسائل و مشکلات شهرداری ها در سیستم مدیریت شهری.....	۲۱۹
*وظایف شهرداری ها :.....	۲۲۲
*درآمد شهرداری ها.....	۲۲۹
*مشکلات شهرداری ها در توسعه شهری.....	۲۳۱
*کارکرد شهرداری در سیستم مدیریت شهری:.....	۲۳۴
*کیفیت زندگی شهروندان در برنامه ریزی و طراحی شهری :.....	۲۴۵
فصل هشتم : نقش شهروندان و منابع انسانی در توسعه مدیریت شهری.....	۲۵۱
* تئوری مشارکت نخبگان شهری.....	۲۵۴
*پژوهشگاه شهری.....	۲۵۵
* مدیریت منابع انسانی.....	۲۵۶
* مدیریت منابع انسانی در مدیریت شهری.....	۲۵۸
منابع.....	۲۶۷

مقدمه

آغاز تاریخ مدیریت شهری را می‌توان از ایجاد نخستین زیستگاه‌های انسانی دانست که انسان‌ها با همکاری و همیاری و افزایش مهارت و دانش خود به ایجاد سکونتگاه‌های زیستی در کنار هم اقدام نمودند و همزیستی در کنار همدیگر را تجربه کردند؛ سپس به اداره شهرهای اولیه پرداختند و به نوعی انسجام و اتحاد و همبستگی رسیدند و توانستند نخستین تمدن‌های بشری را بنیان گذارند.

هنگامی که تمدن‌ها اولیه سومر و بابل و آشور در بین‌النهرین و تمدن عیلام در همجواری آنان شکل گرفت و حکام و کاهنان مذهبی با الواح گلی دستورات حکومتی و مذهبی خود را صادر می‌کردند و به اداره سرزمین‌ها و شهرهای خود می‌پرداختند و اقدام به ایجاد کاخ‌ها و عمارت‌ها و معابد و پرستشگاه‌ها در شهرها کردند؛ برای تامین نیازهای زیستی خود روش‌های آبیاری و نظام کشاورزی واحداث راه‌ها و نحوه جمع‌آوری مالیات از مناطق دور و نزدیک قلمرو حکومت را به کار بردند و بتدریج با ایجاد کاروانسراها و ساختن مسکن متناسب با اقلیم در مناطق مختلف و تامین امنیت و توسعه کشاورزی و تجارت پرداختند آنان در طی زمان به صورت تجربی نحوه دفاع از شهر و ساختن استحکامات دفاعی، دانش اداره بهتر و مطلوب‌تر شهرها و قلمروهای حکومتی و تامین امنیت و آسایش شهروندان و دانش مدیریت شهرها را آموختند.

بتدریج و در سیر تکاملی شهرنشینی و شهر سازی براساس نیاز شهرها، روش‌های نوینی را برای اداره بهتر شهر بکار بستند. در زمینه اقتصاد و در جهت سهولت تجارت به ضرب سکه برای تسهیل در معاملات و خرید و فروش پرداختند. روش‌های نوینی را در معماری و شهرسازی و مدیریت شهرها ابداع نمودند. روابط تجاری و بازرگانی، با قلمروها و تمدن‌های دیگر را گسترش دادند. نحوه بهره‌برداری و آبیاری زمین‌های کشاورزی تغییر کرد. انبارهای غله و کاروانسراها ساخته شد. نظام اقتصادی و سیاسی و اجتماعی نوینی را ایجاد کردند.

این تلاش انسان‌ها در سیر تاریخی و بستر مکانی خود جهت حفظ بقا و آسایش و ایجاد امنیت و بهره‌برداری بیشتر از محیط و منابع و تسهیل در روابط اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و تمدن‌سازی، بیانگر مدیریت و نظام برنامه‌ریزی منظم در اداره شهرها بود.

می‌توان گفت مدیریت شهری با احداث نخستین سکونتگاه‌های جمعی ایجاد شد و قدمتی به اندازه نخستین سکونتگاه‌های بشری دارد که در طی زمان و در سیر تاریخی از ارگانسمی ساده به سیستم پیچیده‌ای رسیده است.

مدیریت و برنامه‌ریزی شهری در گذشته توسط پادشاهان و حکام و امیران و کاهنان مذهبی انجام می‌گرفت. کاهنان مذهبی در معبد و آتشکده‌های مقدس با انجام مراسم و آیین‌ها و قربانی کردن در محل پرستشگاه، مردم را به انجام عبادت و برگزاری مراسم مذهبی و قربانی کردن در مقابل پرستشگاه وادار می‌داشتند. لذا بر نحوه ساخت معبد و پرستشگاه نظارت داشتند و براساس نظر آنان معابد ساخته می‌شد.

حکام نیز با ساختن قلعه‌ها و دژها و قصرهای مجلل و با شکوه و ایجاد شهرهایی برای سکونت رعایای خود اقدام نمودند و به اداره و مدیریت این اجتماعات و زیستگاه‌های انسانی پرداختند و قوانینی را جهت مدیریت و اداره شهرها و اجتماعات انسانی وضع نمودند.